

TRIJE OBRAZI DROBLJANCA Z VELIKE BUKOVICE

NINA VOLK

Notni zapisi ljudskih viž so neblogljen poskus spraviti bogastvo glasbene govorice nekega godca ali godčevske skupine v berljivo in uporabno obliko. V poenostavljenem notnem zapisu in v skrajšani obliki postanejo viže uporabne za knjižne objave, na tak način pa dostopne širšemu krogu zainteresiranih. Viža je največkrat zapisana tako, da predstavi različne dele skladbe (npr. A in B, če je skladba dvodelna). Ker je godec vižo gotovo zaigral večkrat (npr. ABA¹B¹A²), zapisana pa je, kot bi vsakega od delov zaigral samo po enkrat (AB), je moralo biti pri transkripciji veliko izpuščenega. Zapisovalec je bil prisiljen izbrati samo eno izmed različic dela A oziroma B ali pa zapisati neko povprečje vseh različic. Kljub prednostim poenostavljenega zapisa je taka "instant" viža lahko zavajajoča za godca in plesalca, če se je ob nadaljnjem delu oklepa kot svete resnice.

Da bi približala problematiko, sem izbrskala in na različne načine transkribirala tri posnetke drobljanca z Velike Bukovice pri Ilirski Bistrici, od koder je bil doma moj stari oče. Isti ples se je oglasil v izvedbi Antona Mikuletiča (ujec starega očeta), njegovega sina Viktorja Mikuletiča in Slavka Volka, mojega starega ateta. Iz transkripcij bodo razvidni trije pristopi:

1. izvedbo Antona Mikuletiča sem poskušala v note prevesti v celoti in kar najbolj natančno, z vsemi prehodi, okraji, basi in artikulacijami;
2. izvedbo Viktorja Mikuletiča sem zapisala skoraj brez naključnih tonov in jo strnila v samo eno ponovitev (deli A, B, C);
3. izvedbo Slavka Volka sem zapisala z vsemi naključnimi toni vred, ampak v zgolj eni ponovitvi.

Zaradi lažje primerjave sem vse tri zapise transponirala v F-dur ter jih po delih vstavila v razpredelnico. Tako je bolj razvidna interpretacijska svoboda vsakega posameznega godca ter življenje iste plesne viže v isti vasi in znotraj iste razširjene družine.

Še beseda o godcih in okoliščinah snemanja. Anton Mikuletič (1900–1988), po domače Madrgučov, je bil vsestransko ustvarjalen kmečki človek. Ena izmed dejavnosti, s katerimi je preživel družino z desetimi otroki, je bilo igranje harmonike.

Po zaslugi godčeve vnukinje Tončke Škrli je ob praznovanju njegove 60-letnice poroke (1983) nastal posnetek drobljanca. Kasetofon je poleg zvokov Plonerjeve harmonike zabeležil tudi živahno družino, ki nazdravlja, se pogovarja in pleše. Zaradi velike količine šuma je bilo ponekod nemogoče natančno razbrati nižje frekvence, tako so basi na nekaj mestih rekonstruirani. Na prvi pogled se zdi zapis basov zapleten (in ni najbolj v skladu z ustaljeno prakso zapisovanja), vendar sem želela značilen godčev slog čim natančneje zabeležiti (na primer artikulacijo in sočasno igranje osnovnega basa in akorda). Njegovo domiselno interpretacijo sem transkribirala v celoti, ker se v njej odraža točno tisto, kar razumem kot bistvo godčevstva.

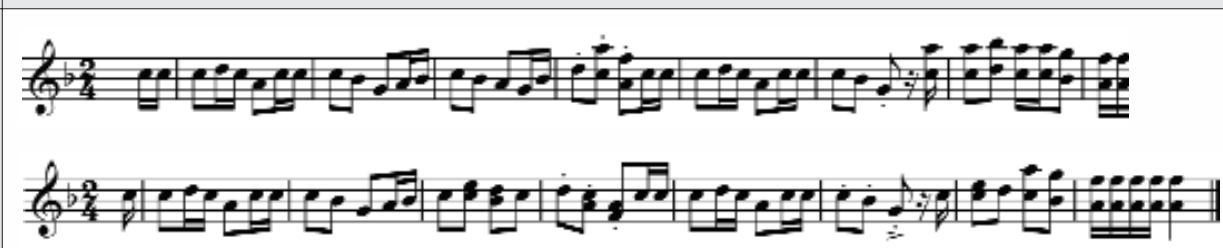
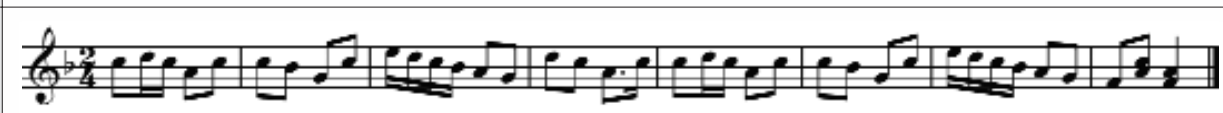
Posnetek Viktorja Mikuletiča (roj. 1941) v duetu z bobnarjem Vinkom Primcem je nastal za oddajo Vsaka vas ima svoj glas na Radiu 94 (2003). V njegovem načinu igranja se že poznajo sodobnejši vplivi, kar je najbrž tudi posledica uporabe klavirske harmonike, čeprav je več tudi igranja na diatonično. Kljub temu da je vižo podedoval po očetu, jo igra nekoliko po svoje. Duet harmonike z bobnom je na našem koncu precej razširjena zasedba, v tej transkripciji pa sem zapisala samo okleščeno in skrajšano vižo harmonike. Sicer je Viktor dele A, B in C nekajkrat preigral in premešal, vmes moduliral ter improviziral.

Slavko Volk (1932–2005) je drobljanc zaigral na klarinet v triu s harmoniko in kontrabasom. Igranja na klarinet se je na izposojenem instrumentu naučil kot mladenič, potem pa do starosti ni imel priložnosti igrati nanj. Bil je bobnar, dober pevec "na čez", orgličar, na stara leta se je naučil tudi igranja na harmoniko. Posnetek je nastal, ko smo si nekega popoldneva leta 1996 za kratek čas igrali v dnevni sobi. Njegova izvedba je preprosta, ohranja pa vižo takšno, kakršno si je zapomnil in zamislil. Skoraj vsak ton pripravi s predložkom ali okraskom. Zapisana dela A in B se ponavljata izmenično v F- in B-duru. Ker se viža skozi ponovitve (razen okrasov) ne spreminja bistveno, le-teh nisem zapisovala.

Anton Mikuletič (skrajno levo) z godčevsko skupino z Velike Bukovice na poroki svojega brata leta 1929. (Iz arhiva družine Volk iz Ilirske Bistrice.)

Kako delati

izvajalec	del A
A. M.	
V. M.	

izvajalec	del B
A. M.	
V. M.	
S.V.	

izvajalec	del C
A. M.	
V. M.	

izvajalec	del C
V. M.	

Del D zaigra samo Anton, zato ga nisem vstavljala v tabelo. Najbrž gre za dodan del, nekakšen sklepni del skladbe. Zanimiv je tudi njegov uvod v drobljanc, ki je v trodobnem taktovskem načinu. V trenutku, ko je začel igrati, se je očitno še odločal, katero bo "urezal".

Drobljanc

Prva varianta

Zaigral Anton Mikuletič

34

Musical score for measures 34-39. The piece is in 3/4 time with a key signature of two flats (B-flat and E-flat). The right hand features a melodic line with eighth and sixteenth notes, while the left hand provides a steady accompaniment of chords and single notes.

40

Musical score for measures 40-46. The right hand continues the melodic development with some triplet figures. The left hand maintains the accompaniment pattern.

47

Musical score for measures 47-53. The right hand has a triplet of eighth notes in measure 49. The left hand accompaniment remains consistent.

54

Musical score for measures 54-61. The right hand features a more active melodic line with sixteenth-note runs. The left hand accompaniment continues.

62

Musical score for measures 62-68. The right hand has a melodic phrase with a triplet. The left hand accompaniment continues.

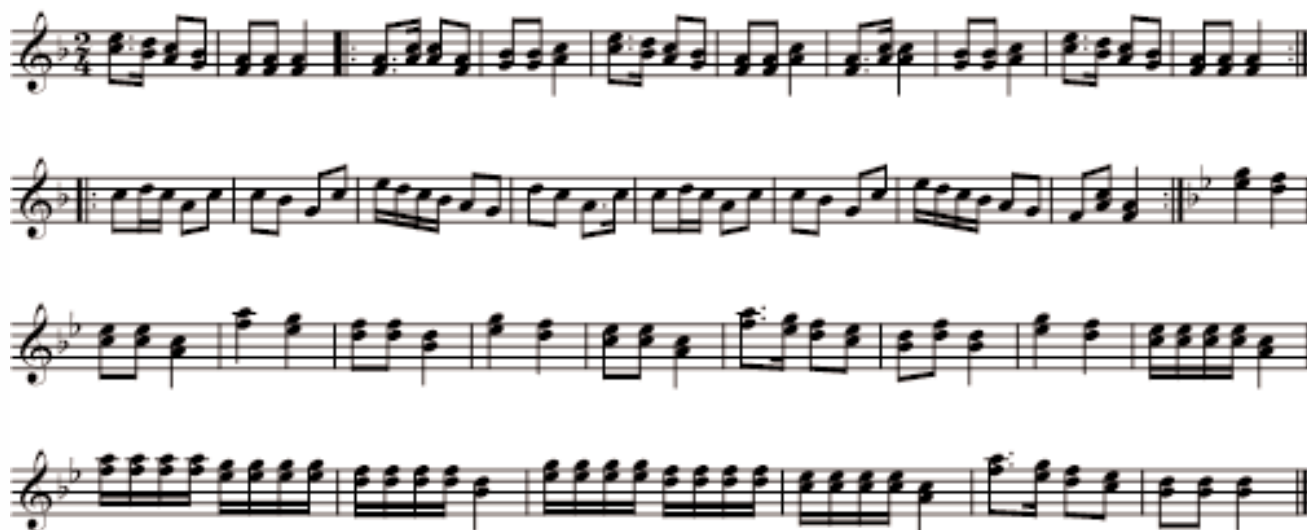
69

Musical score for measures 69-75. The right hand has a melodic phrase with a triplet. The left hand accompaniment continues.

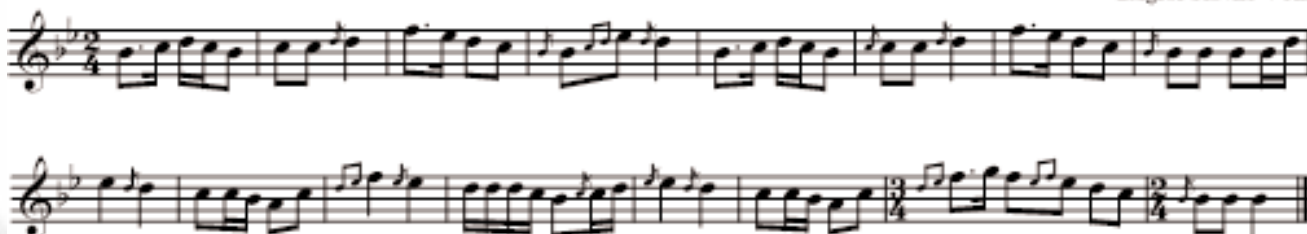
Druga varianta

zaigral Viktor Mikuletič

Tretja varianta

zaigral Slavko Volk

Vsi trije primeri so zelo zgovorni in nas vabijo, da podvomimo o stoddstotni "pravilnosti" notnih zapisov. Gotovo so zapisi v grobem pravilni, a kaj ko obstaja še cela vrsta nezapisanih pravilnih možnosti. Ne bo škodilo, če smo pri branju zapisov rahlo zadržani in jih ne jemljemo dobesedno. Zapisana melodija je ena izmed možnih – zanjo se je odločil zapisovalec, a ima navadno še druge oblike. S tako zavestjo zapisom pri oživiljanju laže kaj dodamo (kajti odvetega jim je bilo veliko) in si privoščimo več umetniške svobode. Ljudskim godcem je do nedavnega ni primanjkovalo.

Načeloma velja, da je pri harmoniki z manj gumbi več možnosti, da bi nanjo igrali tako, kot bi si v folklorni skupini želeli. Na fotografiji je godec otroške folklorne skupine Podružnične šole Ponikve Osnovne šole Dobrepolje. (Foto: Janez Eržen, regijsko srečanje otroških folklornih skupin, Postojna, 12. 5. 2009.)

